

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 25. júla 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 2002/47/ES – Uplatnenie práv z dohôd o finančných zábezpekách – Začatie konkurzného konania voči príjemcovi finančnej zábezpeky – Vznik skutočnosti rozhodnej pre uplatnenie práv zo zábezpeky – Zahrnutie finančnej zábezpeky do konkurznej podstaty – Povinnosť uspokojiť v prvom rade pohľadávky z finančnej zábezpeky“

Vo veci C-107/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd Litvy) z 24. februára 2017 a doručený Súdnemu dvoru 3. marca 2017, ktorý súvisí s konaním:

„**Aviabaltika**“ UAB

proti

„**Ūkio bankas**“ AB, v likvidácii,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory T. von Danwitz (spravodajca), sudcovia C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe a C. Lycourgos,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: M. Aleksejev, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 18. januára 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- „Aviabaltika“ UAB, v zastúpení: E. Baranauskas, advokatas,
- „Ūkio bankas“ AB, v zastúpení: T. Bairašauskas a D. Ušinskaitė-Filonovienė, advokatai,
- litovská vláda, v zastúpení: K. Dieninis, D. Kriaučiūnas, L. Bendoraitytė a R. Butvydytė, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: J. Rius, A. Nijenhuis a A. Steiblytė, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 12. apríla 2018,

* Jazyk konania: litovčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 4 ods. 1 a 5, ako aj článku 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2002/47/ES zo 6. júna 2002 o dohodách o finančných zárukách [zábezpekách – *neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 168, 2002, s. 43; Mim. vyd. 10/003, s. 89), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/44/ES zo 6. mája 2009 (Ú. v. EÚ L 146, 2009, s. 37) (ďalej len „smernica 2002/47“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťami „Aviabaltika“ UAB a „Ūkio bankas“ AB vo veci žiadosti o platbu podanú bankou Ūkio bankas voči spoločnosti Aviabaltika v rámci uplatnenia práv z dohôd o finančných zábezpekách, ktoré uzavreli tieto spoločnosti.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Odôvodnenie 3 smernice 2002/47 uvádza:

„v rámci Spoločenstva by sa mal vytvoriť režim poskytovania cenných papierov a hotovosti v podobe záruk [(ďalej len ‚finančné zábezpeky‘)], tak v rámci záložných štruktúr, ako aj v rámci štruktúr vytvorených na prevode vlastníckych práv, vrátane zmlúv o spätnom odkúpení (repo obchody). To prispeje k integrácii a nákladovej efektívnosti finančného trhu, ako aj k stabilite finančného systému Spoločenstva, a tým podporí slobodné poskytovanie služieb a voľný pohyb kapitálu v rámci jednotného trhu finančných služieb. Táto smernica sa sústreďuje na bilaterálne dohody o finančných zárukách [zábezpekách – *neoficiálny preklad*];“

- 4 Článok 2 tejto smernice s názvom „Definície pojmov“ vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

...

- c) ‚záložná dohoda o finančnej záruke‘ [dohoda o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva – *neoficiálny preklad*] je dohoda, pri ktorej poskytovateľ záruky [zábezpeky– *neoficiálny preklad*] poskytuje finančnú záruku [zábezpeku– *neoficiálny preklad*] v podobe zálohy do rúk príjemcu záruky [zábezpeky– *neoficiálny preklad*] alebo v jeho prospech, pričom poskytovateľ záruky [zábezpeky– *neoficiálny preklad*] si pri zriadení záložného práva ponecháva plné alebo kvalifikované vlastnícke právo k finančnej záruke [zábezpeke – *neoficiálny preklad*] alebo plný nárok na ňu“;

...

- f) ‚príslušné finančné záväzky‘ sú záväzky, ktoré sú zabezpečené dohodou o finančnej záruke [zábezpeke – *neoficiálny preklad*] a ktoré dávajú právo na hotovostné zúčtovanie a/alebo na doručenie finančných nástrojov.

...

j) ‚likvidácia‘ je kolektívne konanie, pri ktorom ide o speňaženie aktív a rozdelenie likvidačného výnosu medzi veriteľov, akcionárov, alebo spoločníkov, a ktoré je spojené so zásahom administratívnych alebo súdnych orgánov, vrátane prípadov, kde sa toto kolektívne konanie končí vyrovnaním alebo iným obdobným opatrením, bez ohľadu na to, či vyplývajú z platobnej neschopnosti alebo či sú dobrovoľné alebo nútené;

...

l) ‚vymáhacia udalosť‘ [skutočnosť rozhodná pre uplatnenie práv – *neoficiálny preklad*] je udalosť predstavujúca neplnenie (default) alebo podobná udalosť dohodnutá medzi stranami, pri ktorej výskytu je príjemca záruky [zábezpeky – *neoficiálny preklad*] za podmienok stanovených v dohode o finančnej záruke [zábezpeke – *neoficiálny preklad*] alebo zo zákona oprávnený realizovať [použiť – *neoficiálny preklad*] alebo privlastniť si finančnú záruku [zábezpeku – *neoficiálny preklad*], resp. pri ktorej nadobúda účinnosť ustanovenie o konečnom čistom zúčtovaní;

...“

5 Podľa článku 4 uvedenej smernice s názvom „Vymáhanie dohôd o finančných zárukách [Uplatnenie práv z dohôd o finančných zábezpekách – *neoficiálny preklad*]“:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade výskytu vymáhacej udalosti [skutočnosti rozhodnej pre uplatnenie práv zo zábezpeky – *neoficiálny preklad*] príjemca záruky [zábezpeky – *neoficiálny preklad*] bol schopný doleuvedeným spôsobom realizovať [použiť – *neoficiálny preklad*] akúkoľvek finančnú záruku [zábezpeku – *neoficiálny preklad*] poskytnutú v rámci záložnej dohody o finančnej záruke [dohody o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva – *neoficiálny preklad*] a za podmienok v nej dohodnutých:

...

b) hotovosť započítaním sumy voči príslušným finančným záväzkom, resp. na ich vyrovnanie.

...

4. Za podmienok dohodnutých v záložnej dohode o finančnej záruke [„dohoda o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva“ – *neoficiálny preklad*] sa na spôsoby realizácie finančnej záruky [zábezpeky – *neoficiálny preklad*] uvedené v odseku 1 nevzťahuje žiadna povinnosť:

a) podať predchádzajúce oznámenie o zámere realizácie;

...

5. Členské štáty zabezpečia, aby dohody o finančných zárukách [dohoda o finančnej zábezpeke – *neoficiálny preklad*] mohl[a] nadobudnúť účinnosť v súlade s [jej] podmienkami, bez ohľadu na začatie alebo pokračovanie likvidácie alebo reorganizačných opatrení týkajúcich sa poskytovateľa alebo príjemcu záruky [zábezpeky – *neoficiálny preklad*].

...“

- 6 Článok 8 tejto istej smernice, nazvaný „Niektoré neplatné ustanovenia [Neuplatnenie niektorých ustanovení – *neoficiálny preklad*] o platobnej neschopnosti“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby dohoda o finančnej záruke [zábezpeke – *neoficiálny preklad*], ako aj poskytnutie finančnej záruky v rámci takejto dohody, nemohli byť vyhlásené za neplatné alebo neúčinné alebo byť zrušené len na základe toho, že dohoda o finančnej záruke [zábezpeke – *neoficiálny preklad*] vznikla, resp. že finančná záruka [zábezpeka – *neoficiálny preklad*] bola poskytnutá:

- a) v deň začatia likvidácie alebo reorganizačných opatrení, ale pred vydaním príkazu alebo rozhodnutia o ich začatí;
- b) v predpísanej lehote pred začiatkom takéhoto konania alebo opatrení, ktorá sa určuje v nadväznosti na tento začiatok alebo v nadväznosti na vydanie príkazu alebo rozhodnutia alebo vykonanie iného úkonu alebo výskyt inej udalosti v priebehu takéhoto konania alebo opatrení.

2. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že dohoda o finančnej záruke [zábezpeke – *neoficiálny preklad*] alebo príslušný finančný záväzok vznikne, alebo finančná záruka [zábezpeka – *neoficiálny preklad*] je poskytnutá, v deň, ale po začatí, likvidácie alebo reorganizačných opatrení, bola právne vymáhateľná a záväzná pre tretie osoby, ak príjemca záruky [zábezpeky – *neoficiálny preklad*] preukáže, že o začatí takéhoto konania alebo opatrení nevedel alebo nemal vedieť.

...“

Litovské právo

- 7 Lietuvos Respublikos finansinio užtikrinimo susitarimų įstatymas (zákon Litovskej republiky o dohodách o finančných zábezpekách, ďalej len „litovský zákon o dohodách o finančných zábezpekách“), ktorým sa vykonáva smernica 2002/47, stanovuje vo svojom § 2 ods. 8 a 32:

„8. ‚Dohoda o finančnej zábezpeke bez prevodu vlastníctva‘ je dohoda, ktorou poskytovateľ zábezpeky poskytuje príjemcovi alebo v jeho prospech finančnú zábezpeku zabezpečujúcu splnenie zabezpečených finančných záväzkov, ale ponecháva si úplné alebo obmedzené vlastníctvo finančnej zábezpeky.

...

32. ‚Zabezpečený finančný záväzok‘ je záväzok, ktorého splnenie zabezpečuje dohoda o finančnej zábezpeke a z ktorého vyplýva právo na hotovostné zúčtovanie a/alebo na doručenie finančných nástrojov a/alebo majetku súvisiaceho s týmito finančnými nástrojmi. ...“

- 8 Podľa § 9 ods. 3 až 8 litovského zákona o dohodách o finančných zábezpekách:

„3. Ak nastane skutočnosť rozhodná pre uplatnenie práv z finančnej zábezpeky, príjemca zábezpeky má právo na jednostranné použitie finančnej zábezpeky poskytnutej v rámci dohody o finančnej zábezpeke bez prevodu vlastníctva jedným z nasledujúcich spôsobov, v súlade s ustanoveniami uvedenej dohody:

...

- (2) pokiaľ ide o hotovosť, započítaním sumy voči príslušným finančným záväzkom, resp. použitím na ich vyrovnanie.

...

8. Dohoda o finančnej zábezpeke sa stane účinnou v súlade s lehotami, ktoré sú v nej uvedené, bez ohľadu na prípadné konanie o likvidácii alebo uplatnenie opatrení reorganizácie, pokiaľ ide o poskytovateľa alebo príjemcu zábezpeky.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 9 Dňa 10. októbra 2011 a 16. augusta 2012 Aviabaltika a banka Ūkio bankas uzavreli dve zmluvy o poskytnutí záruky (ďalej len „zmluvy z rokov 2011 a 2012“), na základe ktorých boli zmluvným partnerom spoločnosti Aviabaltika poskytnuté záruky. Aviabaltika svoje záväzky zabezpečila finančnými prostriedkami na účte otvorenom na jej meno v Ūkio bankas.
- 10 Zmluvy z rokov 2011 a 2012 stanovovali, že finančné prostriedky vložené na tento účet, rovnako ako nárok na vrátenie týchto finančných prostriedkov boli prevedené na banku zriadením záložného práva, ktorým sa zabezpečuje riadne plnenie záväzkov vyplývajúcich z týchto zmlúv a mali byť považované za finančné zábezpeky v zmysle litovského zákona o dohodách o finančných zábezpekách.
- 11 Ūkio bankas následne uzavrela s Commerzbank AG zmluvy o protizáruke, na základe ktorých Commerzbank AG poskytla záruky State Bank of India a táto posledná uvedená banka poskytla záruky jej konečným príjemcom, teda zmluvným partnerom spoločnosti Aviabaltika. Ūkio bankas v rámci záložného práva zložila finančné prostriedky vo výške záruk poskytnutých bankou Commerzbank.
- 12 Kaunas apygardos teismas (Krajský súd Kaunas, Litva) začal 2. mája 2013 voči spoločnosti Ūkio bankas konkurzné konanie.
- 13 Keďže Aviabaltika svoje záväzky voči zmluvným partnerom, príjemcom záruk poskytnutých podľa zmlúv z rokov 2011 a 2012, nesplnila, Commerzbank musela 12. marca 2014 splniť záväzky vyplývajúce zo zmlúv o protizáruke a odpísala časť finančných prostriedkov, ktoré Ūkio bankas zložila v rámci záložného práva.
- 14 Kaunas apygardos teismas (Krajský súd Kaunas) 28. októbra 2014 uznal ako pohľadávku proti konkurznej podstate Ūkio bankas pohľadávku spoločnosti Aviabaltika, ktorú okrem iného tvoria finančné prostriedky poskytnuté touto bankou z dôvodu finančnej zábezpeky v rámci zmlúv z rokov 2011 a 2012.
- 15 Ūkio bankas vyrovnala časť záväzkov predstavovaných sumami strhnutými zo strany Commerzbank z náhrady škody získanej podľa litovských ustanovení o ochrane vkladov, ktoré sa nachádzali na inom účte spoločnosti Aviabaltika, a nie finančnými prostriedkami poskytnutými z titulu tejto zábezpeky zo strany spoločnosti Aviabaltika. Ūkio bankas ďalej žiadala, aby bola spoločnosti Aviabaltika uložená povinnosť nahradiť jej zvyšnú časť sumy dlžnej na základe zmlúv z rokov 2011 a 2012, po tomto vyrovnaní, spolu s úrokmi.
- 16 Rozsudkom zo 14. decembra 2015 Kaunas apygardos teismas (Krajský súd Kaunas) vyhovel týmto návrhom. Rozhodnutím z 31. mája 2016 Lietuvos apeliacinis teismas (Odvolací súd Litvy) potvrdil tento rozsudok. Tieto súdy rozhodli, že zmluvy z rokov 2011 a 2012 obsahovali dohodu o finančnej zábezpeke, ktorej predmetom boli finančné prostriedky vložené na účet vedený na meno spoločnosti Aviabaltika u tejto banky. Domnievali sa, že po začatí konkurzného konania voči spoločnosti Ūkio bankas boli tieto finančné prostriedky zahrnuté do konkurznej podstaty a že právo tejto banky s nimi nakladať bolo podľa vnútroštátneho práva v tejto oblasti obmedzené zákazom plnenia akéhokoľvek záväzku, ktorý nebol splnený k dátumu začatia tohto konania. Aviabaltika podala na Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd Litvy) kasačný opravný prostriedok.

- 17 Vnútroštátny súd uvádza, že Aviabaltika a Ūkio bankas uzavreli dohodu o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva v zmysle článku 2 ods. 1 písm. c) smernice 2002/47 a že skutočnosť rozhodná pre uplatnenie práv zo zábezpeky nastala po začatí konkurzného konania voči príjemcovi zábezpeky, t. j. v prejednávanej veci Ūkio bankas. Tento súd si teda kladie najmä otázku, či práva z tejto zábezpeky mohli byť uplatnené príjemcom, aby sa mu umožnilo vymôcť svoju pohľadávku zriadením záložného práva, t. j. spoločnosťou Aviabaltika, ktorá vznikla nesplnením finančných záväzkov, na ktoré sa vzťahuje táto zmluva, poslednou uvedenou spoločnosťou.
- 18 Aviabaltika tvrdí, že Ūkio bankas na vymáhanie svojej pohľadávky musí na základe smernice 2002/47, najmä článku 4 tejto smernice použiť finančné prostriedky, ktoré jej boli poskytnuté v rámci uvedenej zábezpeky, a nie iné aktíva, ktoré jej patria. Aviabaltika sa okrem iného domnieva, že ak by sa vyhovelo návrhom Ūkio bankas, nemohla by tieto finančné prostriedky vymáhať v rámci konkurzného konania a v praxi by musela tejto banke druhýkrát zaplatiť výšku finančnej zábezpeky. Ūkio bankas sa naopak domnieva, že podľa vnútroštátnych ustanovení v oblasti bankovníctva a oblasti platobnej neschopnosti boli uvedené finančné prostriedky zahrnuté do konkurznej podstaty a nemohli byť použité na vymáhanie jej vlastných pohľadávok. Dodáva, že podľa tejto smernice má ako príjemca finančnej zábezpeky právo a nie povinnosť použiť finančné prostriedky poskytnuté na tento účel a môže sa rozhodnúť vymáhať svoju pohľadávku z iných aktív spoločnosti Aviabaltika.
- 19 Podľa informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom malo poskytnutie finančných prostriedkov nachádzajúcich sa na bankovom účte na účely finančnej zábezpeky za následok záruku vo forme nároku na vrátenie týchto finančných prostriedkov, pričom vlastníctvo uvedených finančných prostriedkov bolo prevedené na banku. Vnútroštátne ustanovenia v oblasti bankovníctva a v oblasti platobnej neschopnosti, z ktorých vychádzajú súd prvého stupňa a odvolací súd, sa okrem toho uplatňujú na situáciu, o ktorú ide vo veci samej, najmä zákaz plniť akýkoľvek záväzok, ktorý ešte nebol k dátumu začatia konkurzného konania splnený, čo by bránilo realizácii tejto zábezpeky a jej použitiu príjemcom v praxi. Tento súd zdôrazňuje, že pokiaľ je poskytovateľ z dôvodu tohto neplnenia povinný uhradiť zabezpečené finančné záväzky z iných aktív, budú mu pravidlá konkurzného konania v praxi brániť v tom, aby získal späť uvedenú zábezpeku.
- 20 Za týchto okolností Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd Litvy) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 4 ods. 5 smernice 2002/47 vykladať v tom zmysle, že ukladá členským štátom povinnosť prijať právnu úpravu, ktorá stanovuje, že finančná zábezpeka sa nestáva súčasťou konkurznej podstaty príjemcu zábezpeky (banky, na ktorú bol vyhlásený konkurz)? Inými slovami, majú členské štáty povinnosť prijať právnu úpravu, ktorá vyžaduje, aby príjemca zábezpeky (banka) bol *de facto* schopný dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky, ktorá je zabezpečená finančnou zábezpekou (peniazmi na účte v banke a pohľadávkou k nim) napriek skutočnosti, že skutočnosť rozhodná pre uplatnenie práv zo zábezpeky vznikla po vstupe príjemcu zábezpeky (banky) do likvidácie?
 2. Má sa článok 4 ods. 1 a 5 smernice 2002/47 vykladať systematicky v tom zmysle, že priznáva poskytovateľovi zábezpeky právo požadovať, aby príjemca zábezpeky (banka) uspokojil svoju pohľadávku zabezpečenú finančnou zábezpekou (peniazmi na účte v banke a pohľadávkou k nim) prednostne z finančnej zábezpeky, a v dôsledku toho v tom zmysle, že príjemcovi finančnej zábezpeky ukladá povinnosť vyhovieť takejto požiadavke napriek jeho vstupu do likvidácie?
 3. V prípade zápornej odpovede na druhú otázku a ak uspokojí poskytovateľ zábezpeky pohľadávku príjemcu zábezpeky, ktorá je zabezpečená finančnou zábezpekou z iného majetku poskytovateľa zábezpeky, majú sa ustanovenia smernice 2002/47, konkrétne jej články 4 a 8, vykladať v tom zmysle, že sa na poskytovateľa zábezpeky zároveň uplatňuje výnimka z rovnakého zaobchádzania

s veriteľmi platobne neschopného príjemcu zábezpeky (banky) a že poskytovateľ zábezpeky by mal mať na účely vrátenia finančnej zábezpeky prednosť pred ostatnými veriteľmi v konkurznom konaní?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 21 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 5 smernice 2002/47 vykladať v tom zmysle, že ukladá členským štátom povinnosť prijať právne predpisy, ktoré príjemcovi zábezpeky poskytnutej na základe dohody o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva umožnia vymáhať svoju pohľadávku, ktorá vznikla nesplnením zabezpečených finančných záväzkov, z tejto zábezpeky, ak skutočnosť rozhodná pre uplatnenie práv z finančnej zábezpeky nastala po začatí konkurzného konania proti jeho osobe.
- 22 Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vnútroštátny súd sa domnieva, že finančná zábezpeka, o ktorú ide vo veci samej, patrí do konkurznej podstaty spoločnosti Ükio bankas, teda príjemcu, a nemohla byť z dôvodu zákazu plnenia uplatniteľného vo vnútroštátnom práve použitá na účinné zabezpečenie vymáhania jeho pohľadávky. Zdá sa teda, že takáto situácia má v praxi za následok nútiť poskytovateľa druhýkrát zaplatiť príjemcovi sumu vo výške tejto zábezpeky, ktorá patrí do konkurzného konania.
- 23 V prvom rade z článku 4 ods. 5 smernice 2002/47 jednoznačne vyplýva, že členské štáty sú povinné stanoviť právny rámec zaručujúci, aby mohli byť práva z dohody o finančnej zábezpeke uplatnené podľa podmienok stanovených v tejto dohode bez ohľadu na začatie alebo pokračovanie konkurzného konania voči poskytovateľovi alebo príjemcovi zábezpeky. Toto ustanovenie sa výslovne týka oboch zmluvných strán bez toho, aby rozlišovalo, pokiaľ ide o plnenie tejto zmluvy, podľa toho, či k začatiu takéhoto konania dôjde voči jednej alebo druhej strane.
- 24 Pokiaľ ide ďalej o všeobecnú štruktúru a ciele smernice 2002/47, treba pripomenúť, že podľa jej odôvodnenia 3 je cieľom tejto smernice integrácia a nákladová efektívnosť finančného trhu, ako aj stabilita finančného systému Európskej únie. Na tento účel táto smernica zavádza režim, ktorý má za cieľ znížiť administratívne zaťaženie osôb, ktoré využívajú finančné zábezpeky v pôsobnosti tejto smernice, zvýšiť právnu istotu týchto dohôd tým, že zabezpečia, že sa nebudú uplatňovať niektoré ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov o platobnej neschopnosti v snahe zachovať finančnú stabilitu a obmedziť dominový efekt v prípade, že niektorý z účastníkov dohody o finančnej zábezpeke si nesplní svoje záväzky (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. novembra 2016, Private Equity Insurance Group, C-156/15, EU:C:2016:851, bod 23).
- 25 V tejto súvislosti z hľadiska článku 4 ods. 1 uvedenej smernice, ktorý stanovuje, že príjemca finančnej zábezpeky so zriadením záložného práva musí mať možnosť použiť túto zábezpeku niektorým zo spôsobov, ktoré stanovuje, Súdny dvor rozhodol, že tento režim teda priznáva finančným zábezpekám výhodnejšie postavenie oproti ostatným druhom záruk, na ktoré sa nevzťahuje oblasť pôsobnosti uvedenej smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. novembra 2016, Private Equity Insurance Group, C-156/15, EU:C:2016:851, body 25 a 50).
- 26 Vo veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, treba spresniť, že Súdnemu dvoru bola položená otázka týkajúca sa toho, či sa smernica 2002/47 má vykladať v tom zmysle, že priznáva príjemcom uvedených zábezpek právo ich použiť bez ohľadu na začatie konkurzného konania voči poskytovateľovi. Vzhľadom na to, že ako vyplýva z bodu 23 tohto rozsudku, článok 4 ods. 5 tejto smernice však nerozlišuje, podľa

toho, či bolo začaté konkurzné konanie voči poskytovateľovi alebo príjemcovi, uvedená smernica sa má vykladať v tom zmysle, že režim, ktorý zavádza, poskytuje aj príjemcom finančných zábezpek právo tieto zábezpeky použiť bez ohľadu na začatie konkurzného konania voči nim.

- 27 Ako uviedol generálny advokát v bode 85 svojich návrhov, cieľom smernice 2002/47 je zaviesť osobitný právny režim pre dohodu o finančnej zábezpeke, aby sa posilnila stabilita finančného systému Únie.
- 28 Výklad článku 4 ods. 5 tejto smernice, podľa ktorého by sa dohoda o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva stala neúčinnou z dôvodu začatia konkurzného konania voči príjemcovi, keďže by bránila tomuto príjemcovi účinne vymáhať svoju pohľadávku z tejto zábezpeky a v praxi by ukladala poskytovateľovi povinnosť vyplatiť druhýkrát príjemcovi sumu peňazí vo výške uvedenej zábezpeky, by bol v rozpore tak so znením tohto článku, ako aj s cieľmi smernice 2002/47. Takýto výklad by totiž viedol k tomu, že takáto zmluva by bola vo veľkej miere zbavená svojho účinku a mohla by prípadne spôsobiť tomuto poskytovateľovi finančné problémy, čo by bolo v rozpore s cieľom spočívajúcim v obmedzení dominového efektu v prípade nesplnenia záväzkov jednej zo zmluvných strán.
- 29 Treba dodať, ako uviedol generálny advokát v bodoch 59 a 60 svojich návrhov, že vzhľadom na to, že článok 4 ods. 5 smernice 2002/47 nespresňuje spôsob, akým treba zabezpečiť užitočný účinok finančnej zábezpeky bez ohľadu na začatie konkurzného konania, prináleží členským štátom stanoviť vhodné prostriedky, ktoré umožnia zabezpečiť takýto potrebný účinok, medzi ktoré by mohol patriť aj ten prostriedok, podľa ktorého sa finančná zábezpeka nestáva súčasťou konkurznej podstaty príjemcu zábezpeky.
- 30 Vzhľadom na všetky tieto úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 5 smernice 2002/47 sa má vykladať v tom zmysle, že ukladá členským štátom povinnosť prijať právne predpisy, ktoré príjemcovi zábezpeky poskytnutej na základe dohody o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva umožnia vymáhať svoju pohľadávku, ktorá vznikla nesplnením zabezpečených finančných záväzkov, z tejto zábezpeky, ak skutočnosť rozhodná pre uplatnenie práv z finančnej zábezpeky nastala po začatí konkurzného konania proti jeho osobe.

O druhej otázke

- 31 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 1 a 5 smernice 2002/47 vykladať v tom zmysle, že príjemcovi zábezpeky zriadenej na základe dohody o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva ukladá povinnosť vymáhať svoju pohľadávku, ktorá vznikla nesplnením finančných záväzkov, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda, prednostne z tejto zábezpeky.
- 32 V prvom rade, pokiaľ ide o znenie tohto článku 4, treba uviesť, že výraz „príjemca [zábezpeky]... bol schopný... [použiť]“, nachádzajúci sa v jeho odseku 1, naznačuje, že v prípadoch, ktoré majú za následok uplatnenie práv z finančnej zábezpeky, má príjemca skôr možnosť uplatniť tieto práva zo zábezpeky, než povinnosť tak urobiť. Okrem toho formulácie „za podmienok v nej dohodnutých“ a „v súlade s [jej] podmienkami“, použitými v odsekoch 1 a 5 uvedeného článku, ukazujú, že smernica 2002/47 dáva prednosť ustanoveniam dohody.
- 33 Ako uviedol generálny advokát v bode 74 svojich návrhov, zdá sa teda, že cieľom uvedeného ustanovenia je, aby boli práva z dohody o finančnej zábezpeke uplatnené prednostne v súlade s dojednaním strán dohody.
- 34 V druhom rade, pokiaľ ide o kontext, do ktorého patrí článok 4 ods. 1 a 5 smernice 2002/47, treba konštatovať, že formulácia článku 2 ods. 1 tejto smernice, ktorý definuje „skutočnosť, ktorá vedie k uplatneniu práv“ ako „udalosť predstavujúcu neplnenie (default) alebo podobnú udalosť dohodnutú medzi stranami“, pri ktorej výskyte je „príjemca záruky [zábezpeky – *neoficiálny preklad*] ... oprávnený realizovať [použiť – *neoficiálny preklad*]“ finančnú zábezpeku, potvrdzuje význam

ustanovení dojednaných mezi zmluvnými stranami. Vyplyva to aj zo znenia iných ustanovení uvedenej smernice, ako je článok 4 ods. 4 tejto smernice, ktorý odkazuje na „podmien[ky] dohodnut[é] v záložnej dohode [dohode o finančnej zábezpeke – *neoficiálny preklad*]...“.

- 35 Za týchto podmienok je cieľom článku 4 ods. 1 a 5 smernice 2002/47, aby boli práva z dohody o finančnej zábezpeke, pri dodržaní cieľov tejto smernice, pripomenutých v bode 24 tohto rozsudku, uplatnené prednostne v súlade s dojednaním strán.
- 36 Treba tiež uviesť, že v prípade neexistencie zmluvných ustanovení upravujúcich túto otázku, z týchto cieľov vyplyva, že príjemca musí vymáhať svoju pohľadávku v prvom rade zo zábezpeky zriadenej na tento účel a až potom použiť iné aktíva poskytovateľa. Uvedená požiadavka totiž môže zabrániť dominovému efektu v prípade platobnej neschopnosti príjemcu, keďže umožňuje poskytovateľovi, aby v praxi nemusel platiť druhýkrát sumu vo výške tejto zábezpeky, ktorá zodpovedá jeho dlhu.
- 37 Čo sa týka konkrétnej situácie, o ktorú ide vo veci samej, zdá sa, že z informácií uvedených v rozhodnutí vnútroštátneho súdu a najmä v článku 6.3 zmlúv z rokov 2011 a 2012, ktoré upravujú finančnú zábezpeku „zaručujúcu banke riadne plnenie zmluvných záväzkov klienta“, vyplyva, že príjemca musí uspokojiť svoju pohľadávku v prvom rade z finančnej zábezpeky a až potom použiť iné aktíva poskytovateľa, čo však musí overiť vnútroštátny súd.
- 38 Vzhľadom na všetky tieto úvahy treba odpovedať na druhú otázku tak, že článok 4 ods. 1 a 5 smernice 2002/47 sa má vykladať v tom zmysle, že príjemcovi zábezpeky zriadenej na základe dohody o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva neukladá povinnosť vymáhať svoju pohľadávku, ktorá vznikla nesplnením finančných záväzkov, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda, prednostne z tejto zábezpeky.

O tretej otázke

- 39 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má smernica 2002/47, najmä jej články 4 a 8 vykladať v tom zmysle, že ak príjemca zábezpeky poskytnutej na základe dohody o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva vymohol svoju pohľadávku, ktorá vznikla nesplnením zabezpečených finančných záväzkov, z iných aktív poskytovateľa, než je táto zábezpeka, má mať tento poskytovateľ na účely vrátenia zábezpeky prednosť pred ostatnými veriteľmi v konkurznom konaní voči tomuto príjemcovi.
- 40 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora návrh na začatie prejudiciálneho konania nesmie smerovať k formulácii poradných stanovísk o všeobecných alebo hypotetických otázkach, ale musí byť odôvodnený potrebou spojenou s účinným vyriešením sporu týkajúceho sa práva Únie (rozsudok z 10. novembra 2016, *Private Equity Insurance Group*, C-156/15, EU:C:2016:851, bod 56 a citovaná judikatúra).
- 41 V tejto súvislosti, ako uviedol generálny advokát v bode 93 svojich návrhov, spor vo veci samej sa však vedie medzi Ťkio bankas a spoločnosťou Aviabaltika vo veci plnenia zmlúv z rokov 2011 a 2012 a netýka sa priebehu konkurzného konania vedeného voči spoločnosti Ťkio bankas. Z informácií uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania nevyplýva, že by bol vnútroštátnemu súdu predložený vzájomný návrh na vrátenie finančnej zábezpeky proti tejto banke, ani že by musel rozhodovať o otázkach týkajúcich sa vymáhania pohľadávky spoločnosti Aviabaltika voči spoločnosti Ťkio bankas v súvislosti s touto zábezpekou v rámci tohto konkurzného konania.
- 42 Uvedený návrh okrem toho neobsahuje informácie o existencii alebo obsahu vnútroštátnych ustanovení, ktoré by vnútroštátny súd mohol prípadne použiť v závislosti od odpovede Súdneho dvora na vyriešenie sporu, o ktorom rozhoduje, ktoré by mohli ovplyvniť poradie veriteľov v rámci tohto konania.

- 43 Za týchto podmienok treba konštatovať, že tretia otázka je hypotetická a musí byť preto považovaná za neprípustnú.

O trovách

- 44 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. Článok 4 ods. 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2002/47/ES zo 6. júna 2002 o dohodách o finančných [zábezpekách], zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/44/ES zo 6. mája 2009, sa má vykladať v tom zmysle, že ukladá členským štátom povinnosť prijať právne predpisy, ktoré príjemcovi zábezpeky poskytnutej na základe dohody o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva umožnia vymáhať svoju pohľadávku, ktorá vznikla nesplnením zabezpečených finančných záväzkov, z tejto zábezpeky, ak skutočnosť rozhodná pre uplatnenie práv z finančnej zábezpeky nastala po začatí konkurzného konania proti jeho osobe.
2. Článok 4 ods. 1 a 5 smernice 2002/47, zmenenej smernicou 2009/44, sa má vykladať v tom zmysle, že príjemcovi zábezpeky zriadenej na základe dohody o finančnej zábezpeke so zriadením záložného práva neukladá povinnosť vymáhať svoju pohľadávku, ktorá vznikla nesplnením finančných záväzkov, na ktoré sa vzťahuje táto dohoda, prednostne z tejto zábezpeky.

Podpisy